

Funkcionalno programiranje

Kontrolne strukture

Uvod

- Poziv funkcije je jedna vrsta kontrolnih struktura
- Scala obezbeđuje druge „klasične“ kontrolne strukture:
  - for
  - while
  - if
  - try
- Posebna kontrolna struktura selekcije (pattern matching)
  - match
- **Ne postoje** naredbe za prekid ciklusa:
  - ✗ break
  - ✗ continue

Uvod

- Zbog funkcionalne orijentacije jezika, gotovo sve kontrolne strukture imaju rezultat
  - kod je jednostavniji
  - nisu potrebne posebne pomoćne promenljive za „hvatanje“ rezultata izrađunatog u kontrolnoj strukturi
- Zahvaljujući funkcijama višeg reda, programer može da formira svoje kontrolne strukture
  - sintaksno izgledaju kao da su deo jezika
  - zapravo su funkcije višeg reda
  - ako su dovoljno generalne, mogu postati bibliotečne funkcije

if

- Ponašanje saglasno o ekivanom (iz imperativnih jezika)
- Ima rezultat – ponaša se kao ternarni operator (C/C++)
- Primer (imperativni stil)

```
var filename = "default.txt"  
if (!args.isEmpty)  
    filename = args(0)
```

- Primer (funktionalni stil)

```
val filename =  
    if (!args.isEmpty) args(0)  
    else "default.txt"
```

while

- Ciklus se ponaša na „klasičan“ način
- Nije izraz – nema smislen rezultat
  - preciznije, tip rezultata je Unit
- isti funkcionalni jezici nemaju cikluse
  - Scala zadržava ciklus zato što postoje situacije kada su praktični za upotrebu od konstrukta FP
  - Bez ciklusa bi morala da se koristi rekurzija, što može biti nepraktično i slabije razumljivo
- Preporuka: pokušati pisanje koda bez while ciklusa
  - poput razlike između val i var
- Postoji i do – while ciklus

while

- Primer (imperativni stil)

```
def gcdLoop(x: Long, y: Long): Long = {  
  var a = x  
  var b = y  
  while (a != 0) {  
    val temp = a  
    a = b % a  
    b = temp  
  }  
  b  
}
```

- Primer (funkcionalni stil)

```
def gcd(x: Long, y: Long): Long =  
  if (y == 0) x else gcd(y, x % y)
```

for

(poglavlje 23)

- Ima više formi
  - iteracija kroz kolekcije
  - iteracija kroz opseg vrednosti (Range - posebna vrsta kolekcije)
  - iteracija kroz višestruke kolekcije, uz filtriranje

- Primer (iteracija kroz kolekcije)

```
val filesHere = (new java.io.File(".")).listFiles
  for (file <- filesHere)
    println(file)
```

- Sintaksno, izraz “file <- filesHere” zove se **generator**
- Operator <- u ovom slučaju može da se čita kao „u“

for

- Primer (višestruki generator)
  - kasniji generator brže „varira“

```
for( x <- List(1, 2); y <- List("One", "Two") )  
  print(x, y)
```

```
(1,One)(1,Two)(2,One)(2,Two)
```


for

- Opseg (Range)

- Range(x, y) - pravi opseg x, x+1, ..., y-1
  - x until y - pravi opseg x, x+1, ..., y-1
  - x to y - pravi opseg x, x+1, ..., y
  - x to y by z - pravi opseg x, x+z, ..., x+Nz < y
- } immutable.Range
immutable.Range.
inclusive

- Primer

```
for (i <- 1 to 4) // for(i <- 10 to 1 by -1)
  println("Iteration "+ i)
```

```
for (i <- 1 until 5)
  println("Iteration "+ i)
```

```
// Izbegavati
```

```
for (i <- 0 to filesHere.length-1)
  println(filesHere(i))
```

for

- Filtriranje
  - mogu e je dodati if klauzulu unutar izraza u "for" zagradama
  - takva klauzula se zove *filtrar*

- Primer – bez filtra (imperativni stil)

```
val filesHere = (new java.io.File(".")).listFiles
for (file <- filesHere)
    if (file.getName.endsWith(".scala"))
        println(file)
```

- Kada se koristi filtrar

```
val filesHere = (new java.io.File(".")).listFiles
for (file <- filesHere if file.getName.endsWith(".scala"))
    println(file)
```

for

- Primer sa više if klauzula

```
for ( file <- filesHere
      if file.isFile
      if file.getName.endsWith(".scala")
    )      println(file)
```

- Analiza

- prethodni primeri ne pokazuju ve i kvalitet pristupa koji koristi filter u odnosu na onaj koji ga ne koristi
- ipak, bez filtra, rezultat for izraza je ()
- for izraz može da formira i kao rezultat dâ novoformiranu kolekciju

for

- Ugneždene iteracije (višestruki generatori u for izrazu)

```
def fileLines(file: java.io.File) =  
  scala.io.Source.fromFile(file).getLines.toList
```

```
def grep(pattern: String) =  
  for ( file <- filesHere  
        if file.getName.endsWith(".scala");  
        line <- fileLines(file)  
        if line.trim.matches(pattern)  
      ) println(file + ": " + line.trim)
```

Zato što su generatori i filtri
u obijez zagradama


```
grep(".*gcd.*")
```

Primetiti: dva puta se poziva
line.trim

for

- Uspostavljanje (definisiranje) novih imena

```
def grep(pattern: String) =  
  for { file <- filesHere  
        if file.getName.endsWith(".scala")  
        line <- fileLines(file)  
        trimmed = line.trim  
        if trimmed.matches(pattern)  
      } println(file + ": " + trimmed)
```

```
grep(".*gcd.*")
```

for

- Formiranje nove kolekcije
  - prethodni primeri nisu vraćali koristan rezultat
  - umesto obrade elementa, moguće je izdvojiti ga u novu kolekciju
  - kolekcija može biti istog tipa kao i kolekcija kroz koju se iterira
  - koristi se rezervisana reč `yield`
  - sintaksa: `for klauzule yield telo`

```
def scalaFiles = for { file <- filesHere
                    if file.getName.endsWith(".scala")
                  } yield file
```

```
def test = for { i <- 1 to 5
                if i % 2 == 0
                j <- 10 to 11
              } yield i*j           // Vector(20, 22, 40, 44)
```

try / catch / finally

- Ponašanje izuzetaka isto kao u mnogim jezicima
  - funkcija/metoda može da završi bacanjem izuzetka, bez rezultata
  - pozivaju a funkcija/metoda može da
    - uhvati izuzetak
    - propagira izuzetak na viši nivo
- Bacanje: throw
  - throw **je izraz** koji ima rezultat tipa Nothing
  - razlog: jednostavnije formulisanje iskaza

- Primer:

```
val half =  
  if (n % 2 == 0)  
    n / 2  
  else  
    throw new RuntimeException("n mora biti paran")
```

try / catch / finally

- Hvatanje ba enih izuzetaka

```
try {  
    telo try bloka  
}  
catch {  
    case e: TipIzuzetka1 => TeLoRukovaoca1  
    case e: TipIzuzetka2 => TeLoRukovaoca2  
    case _: Throwable => TeLoOpstegRukovaoca  
}
```

- Scala ne zahteva throws klauzulu ili hvatanje proverenih izuzetaka
  - postoji @throws anotacija, ali nije obavezna

try / catch / finally

- Klauzula finally

```
import java.io.FileReader
val file = new FileReader("ulaz.txt")
try {
    // Procitati datoteku
}
finally {
    file.close() // Osloboditi ne-memorijski resurs
}
```

- Ponaša se isto kao u Javi
  - telo klauzule finally e uvek biti izvršeno, nezavisno od toga da li je izuzetak ba en

match

- Mehanizam selekcije, sli an switch iz Java
- Ima generalniji oblik od oblika prikazanog ovde (kasnije)

```
val firstArg = if (args.length > 0) args(0) else ""
firstArg match {
  case "salt" => println("pepper")
  case "chips" => println("salsa")
  case "eggs" => println("bacon")
  case _ => println("huh?")
}
```

- Selekcija se može vršiti na osnovu raznorodnih stavki (ne mora samo ceo broj, nabrojanje ili String)
- Ne zahteva break (nema automatskog "propadanja")
- Glavna razlika u odnosu na switch: **ima rezultat**

match

- Primer kada se koristi vrednost `match` izraza

```
val firstArg = if (args.length > 0) args(0) else ""
val friend =
  firstArg match {
    case "salt" => "pepper"
    case "chips" => "salsa"
    case "eggs" => "bacon"
    case "lemonade" | "coffee" => "sugar"
    case _ => "huh?"
  }

println(friend)
```

Ciklusi bez break / continue

- Smenom

- continue se menja sa if
- break se menja sa delom uslova (while) ciklusa

```
int i = 0;
boolean foundIt = false;
while (i < args.length) {
    if(args[i].startsWith("-")){
        i = i + 1;
        continue;
    }
    if(args[i].endsWith(".scala")){
        foundIt = true;
        break;
    }
    i = i + 1;
}
```

```
var i = 0
var foundIt = false
while(i < args.length && !foundIt){
    if (!args(i).startsWith("-")) {
        if(args(i).endsWith(".scala"))
            foundIt = true
    }
    i = i + 1
}
```

Ciklusi bez break / continue

- Neki slučajevi se mogu rešiti rekurzijom

```
var i = 0
var foundIt = false
while(i < args.length && !foundIt){
  if (!args(i).startsWith("-")) {
    if(args(i).endsWith(".scala"))
      foundIt = true
  }
  i = i + 1
}
```

```
def searchFrom(i: Int): Int =
  if (i >= args.length) -1
  else if(args(i).startsWith("-"))
    searchFrom(i + 1)
  else if
    (args(i).endsWith(".scala")) i
  else searchFrom(i + 1)

val i = searchFrom(0)
```

- Ciklus je zamenjen rekurzivnim pozivom (terminalna rek.)
- Rezultujuća rekurzivna funkcija ima smisljeno ime
- Postoji „break“ – realizovan bacanjem izuzetka (pogl. 7.6)

Pravljenje programski definisanih kontrolnih struktura

- Nisu „prave“ kontrolne strukture
- Sintaksno deluju kao da su u pitanju k.s. ugrađene u jezik
- Koriste se funkcije višeg reda: funkcije kojima se prosleđuju funkcije
- Primer: funkcija koja bezbedno upravlja resursom i obavlja proizvoljan posao

```
def withPrintWriter(file: File, op: PrintWriter => Unit) {  
    val writer = new PrintWriter(file)  
    try{  
        op(writer)  
    } finally {  
        writer.close()  
    }  
}
```

```
withPrintWriter(  
    new File("date.txt"),  
    writer =>  
        writer.println(new java.util.Date)  
)
```

Pravljenje programski definisanih kontrolnih struktura

- Cilj je (sintaksno) izbeći pozivanje funkcije sa 2 parametra
- Cilj je uvesti viti aste zagrade u poziv funkcije
  - viti aste zagrade su moguće samo ako postoji jedan parametar

```
def withPrintWriter(file: File)(op: PrintWriter => Unit) {  
    val writer = new PrintWriter(file)  
    try {  
        op(writer)  
    } finally {  
        writer.close()  
    }  
}
```

```
val file = new File("date.txt")  
withPrintWriter(file) {  
    writer =>  
        writer.println(new java.util.Date)  
}
```

Kontrolne strukture i prenos po imenu

- Neke kontrolne strukture (`if`, `while`) ne zahtevaju prenos dodatnih argumenata (poput `writer` iz primera)
- `Assert` je takva struktura
  - ako je provera aktivirana – proverava validnost iskaza
  - ako nije – ignoriše

```
var assertionsEnabled = true
```

```
def myAssert(predicate: () => Boolean) =  
  if (assertionsEnabled && !predicate())  
    throw new AssertionError
```

```
myAssert(() => 5 > 3)
```

Ne može samo

```
myAssert(5 > 3)
```

zato što se o čeka funkcija.

A to je upravo oblik koji je poželjan!

Kontrolne strukture i prenos po imenu

- Prenos po imenu rešava problem!

```
def byNameAssert(predicate: => Boolean) =  
  if (assertionsEnabled && !predicate)          byNameAssert(5 > 3)  
    throw new AssertionError
```

Zašto prvobitno ovo rešenje (prenos po vrednosti) nije dobro?

```
def boolAssert(predicate: Boolean) =  
  if (assertionsEnabled && !predicate)  
    throw new AssertionError
```

Vrednost parametra
se ra una PRE poziva!

Potencijalni bo ni efekti
ak i kada Assert treba
ignorirati.